

Vrchní soud
v Praze

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 27. června 2006 odvolání obžalovaného V[ ] K[ ], nar. [ ] proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 12. dubna 2006 č. j. 6 T 14/2006 – 606 a rozhodl **takto**:

Podle § 256 tr. ř. se odvolání obžalovaného V[ ] K[ ] **zamítá**.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 12.4.2006 sp.zn. 6 T 14/2006 byl obžalovaný V[ ] K[ ] uznán vinným pod bodem 1) trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a pod bodem 2) trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., za což byl odsouzen podle § 219 odst. 2 tr. zák. za použití § 29 odst. 3 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. k výjimečnému úhrnnému trestu odnětí svobody na doživotí, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. byl obžalovanému uložen trest propadnutí pistole zn. Glock model 34, ráže 9 mm Luger, výr. č. [ ]. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obžalovanému uložena povinnost nahradit poškozené V[ ] L[ ], bytem K[ ], Ř[ ], škodu ve výši 2 970,- Kč. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený J[ ] L[ ], bytem K[ ], Ř[ ] odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věci občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění krajského soudu se měl obžalovaný dopustit uvedených trestných činů tím, že 1) dne 13. října 2005 v době od 12:00 do 13:00 hodin v lesním porostu zv. „J[ ]“ v katastru obce N[ ], okr. Brno – venkov, v úmyslu usmrtit, nejméně šestkrát vystřelil ze své legálně držené pistole zn. Glock, model 34, ráže 9 mm Luger, výr. č. [ ], na poškozené F[ ] L[ ], nar. [ ], kterého zasáhl třemi střelami do hlavy a hrudníku, přičemž poškozený v důsledku průstřelu hlavy a dvou průstřelů hrudníku s poraněním mozku, hrudní aorty, srdce a levé plíce na místě zemřel, a B[ ] L[ ], nar. [ ], kterou zasáhl třemi střelami do hlavy, hrudníku a pravé paže, přičemž poškozená v důsledku zhmoždění mozku a poranění srdce, plic a hrudní srdečnice na místě zemřela a 2) dne 16. října 2005 v době od 18:00 do 19:30 hodin v lesním porostu v katastru obce M[ ], okr. K[ ], v úmyslu usmrtit, vystřelil šestkrát ze své legálně držené pistole zn. Glock, model 34, ráže 9 mm Luger, výr. č. [ ], na poškozeného J[ ] L[ ], nar. [ ], kterému způsobil dva průstřely hlavy, dva průstřely hrudníku a dva průstřely levé paže, přičemž poškozený v důsledku mnohočetných zlomenin klenby a spodiny lebni se zakrvácením mozkových komor a střelného poranění hrudníku na místě zemřel.

Proti tomuto rozsudku podal ve lhůtě uvedené v § 248 odst. 1 tr.ř. obžalovaný V. K. prostřednictvím svého obhájce odvolání, které směřoval výhradně do výroku o trestu odnětí svobody.

Odvolatel vytkl krajskému soudu, že nevěnoval dostatečnou pozornost zkoumání podmínek pro uložení výjimečného trestu. Znalci z odvětví psychiatrie a psychologie se patřičným způsobem nezabývali otázkou sebevražedných sklonnů obžalovaného. Rozporným tak zůstalo jejich zjištění, že obžalovaný nikdy v minulosti neuvažoval o sebevraždě, a to v relaci se zjištěním starších jizev v podobě různých obrazců na těle obžalovaného. Dokazování mělo být doplněno i o zprávu o sebevražedném pokusu obžalovaného ve vazbě, na jejímž základě bylo třeba znalecký posudek z odvětví psychiatrie a psychologie rovněž revidovat. S ohledem na závěr znalců, že se jedná o výjimečný, ojedinělý a v jejich praxi dosud neposuzovaný případ, požaduje obhajoba za účelem odstranění určitých pochybností o správnosti posudku přibrání specializovaného ústavu k podání ústavního psychiatrického posudku podle § 110 odst. 1 tr. ř. a z důvodu minimální spolupráce obžalovaného i jeho pozorování ve zdravotnickém ústavu podle § 116 odst. 2 tr. ř. K podanému odvolání připojil obžalovaný prostřednictvím obhájce též dopis adresovaný své matce, ve kterém se podrobně vyjádřil k důvodům, které jej vedly ke spáchání projednávané trestné činnosti, a který navrhl provést jako důkaz. Obžalovaný v tomto dopise popisuje úvahy nad svojí osobou a hodnotí své činy, jakož i lítost nad svým konáním, a zároveň vyslovuje opovržení sám nad sebou. Tento důkaz nepochybně může přispět k objektivnímu a úplnému zjištění odvolatelova duševního stavu, jehož další zkoumání je předmětem již výše navrhovaného postupu podle § 110 resp. § 116 tr. ř. Bude na znalcích, zda setrvají na svých předchozích závěrech, či zda dospějí k nějaké podstatné změně, která se bude týkat zákonných podmínek ustanovení § 29 odst. 3 tr. zák. a bude mít vliv na rozhodnutí soudu o výši trestu. Závěrem odvolatel navrhl, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí. Po doplnění dokazování v průběhu veřejného zasedání odvolacího soudu modifikoval odvolatel konečný návrh tak, že navrhl, aby za stávající situace posudek ústavu obstaral sám soud druhého stupně.

Vrchní soud v Praze z podnětu podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. především zákonnost a odůvodněnost oddělitelného výroku o trestu odnětí svobody na doživotí, proti němuž bylo výhradně podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které mu předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a dospěl k následujícím závěrům.

I když obžalovaný sám žádné výhrady stran postupu řízení nebo výroku o vině formálně neuplatnil, z obsahu podaného odvolání (v podobě námitek proti psychiatrickému posudku) je zřejmé, že ve smyslu ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř. bylo nezbytné přezkoumat i správnost výroku o vině, a to z hlediska, zda je obžalovaný V. K. ve smyslu ustanovení § 12 tr. zák. plně trestně odpovědným pachatelem.

Výslechem obou znalců z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie ve veřejném zasedání, následujícím po výslechu obžalovaného a po přečtení jeho dopisu adresovaného matce i souvisejících zpráv, Vrchní soud v Praze zjistil, že ani nové

okolnosti uváděné obžalovaným nic nemění na stávajících závěrech psychiatrické expertizy, a to že rozpoznávací i ovládací schopnosti ve vztahu k stíhané trestné činnosti měl obžalovaný V. K. zachovány. Znalci k této problematice konkrétně uvedli, že z klinického hlediska vysloveně psychotické fenomény jako takové nové důkazy nepřinesly, přičemž nové poznatky jsou naopak v souladu s jejich předchozími závěry. To se týká i sebevražedných pokusů obžalovaného včetně starších pořezání, které podle znalce psychologa jen potvrzují zjištěnou motivaci jeho jednání.

Za bezpředmětný a zjevně nadbytečný považuje odvolací soud i požadavek obhajoby na další psychiatrické zkoumání obžalovaného. Předně je třeba vidět, že stávající posudek podali a stvrdili nikoliv jeden, ale dva znalci z odvětví psychiatrie, a to dr. Raboch a dr. Procházka, o jejichž erudici není žádných pochybností, a že tito znalci, tvořící v podstatě tým postavený na roveň vědeckého ústavu, měli k dispozici všechny podklady potřebné pro objektivní posouzení duševního stavu obžalovaného. Ačkoliv sami znalci uvedli, že jde z hlediska motivace trestného jednání o komplikovaný a výjimečný případ, na druhou stranu zdůraznili, že jejich kompetence nebyla v projednávané věci ničím narušena. Stávajícímu posudku přitom nelze vytknout nejasnost, či neúplnost ani mít pochybnosti o jeho správnosti, a to ani v souvislosti s doplněným dokazováním v odvolacím řízení. To samé se týká i znaleckého posudku z odvětví klinické psychologie podaného znalcem dr. Netíkem, který v odvolacím řízení rovněž setrval na svých původních závěrech podrobně rozvedených v odůvodnění napadeného rozsudku.

Krajskému soudu proto nepochybil, pokud při rozhodování o vině dospěl k závěru, že obžalovaný V. K. je za své jednání plně trestně odpovědný.

Za tohoto stavu lze uzavřít, že v posuzované věci nebyly zjištěny žádné vady ve výroku o vině, ani vady procesní, které by měly vliv na správnost výroku o trestu odnětí svobody v napadeném rozsudku, nesly by se v neprospěch obžalovaného a které případně nebyly odvolatelem výslovně vytýkány.

Námítky obžalovaného V. K. uplatněné v odvolání se koncentrovaly především na to, že v projednávané věci nebyly splněny podmínky pro uložení výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí podle § 29 odst. 3 tr. zák.

Ani s těmito výhradami se však odvolací soud nemohl ztotožnit.

Z odůvodnění výroku o trestu odnětí svobody, jak je podáno na str. 16 – 22 napadeného rozsudku, a na něž odvolací soud v podrobnostech odkazuje, vyplývá, že krajský soud při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí vycházel ze všech zákonných hledisek uvedených v § 29 odst. 3 tr. zák.

Nezbývá než zopakovat, že trest odnětí svobody na doživotí může soud uložit pouze pachateli, který spáchal trestný čin vraždy podle § 219 odst. 2, nebo který při trestném činu vlastizrady (§ 91), teroru podle § 93, teroristického útoku (§ 95), obecného ohrožení podle § 179 odst. 3 nebo genocidia (§ 259) zavinil smrt jiného úmyslně, a to za podmínek, že a) stupeň nebezpečnosti takového trestného činu pro

společnost je mimořádně vysoký vzhledem k zvlášť zavrženíhodnému způsobu provedení činu nebo k zvlášť zavrženíhodné pohnutce nebo k zvlášť těžkému a těžko napravitelnému následku, a b) uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad patnáct až do dvaceti pěti let.

V projednávaném případě zůstává nesporným, že obžalovaný spáchal trestný čin vraždy podle § 219 odst. 2 tr. zák., a to dokonce dvojnásobný.

Krajský soud v Praze rovněž správně dovodil, že stupeň nebezpečnosti obou těchto trestných činů pro společnost je mimořádně vysoký vzhledem k zvlášť zavrženíhodnému způsobu provedení činu a k zvlášť zavrženíhodné pohnutce.

Vrchní soud v Praze považuje v tomto směru za potřebné zopakovat popř. doplnit, že útoky vedl obžalovaný zákeřně proti naprosto nevinným a bezbranným lidem, ke kterým neměl žádný vztah a které si náhodně vybíral na zcela odlehlých místech v lese. Poškozené, ležící na zemi a převážně zasažené do trupu, přitom chladnokrevně dobíjel ranami do hlavy, nedávaje jim jakoukoli šanci na přežití.

Obžalovaný se tohoto jednání dopustil ve zjevné neúctě k lidskému životu, v příkrém rozporu s morálkou občanské společnosti. O jeho naprosté bezcitnosti hovoří to, že absolutně nerespektoval právo jiných na život, že útok proti, pro něj anonymním lidem, vedl naprosto racionálně, že jej dlouho dopředu promýšlel a plánoval, a že si pro tento účel opatřil zbraně a značné množství střeliva.

Nelze dále nevidět, že obžalovaný celkem usmrtil tři osoby, že spáchal dva trestné činy vraždy a že v obou případech naplnil kvalifikovanou skutkovou podstatu tohoto trestného činu.

Jistou polemiku může v odůvodnění napadeného rozsudku vzbuzovat absence závěru soudu prvního stupně o způsobení zvlášť těžkého a těžko napravitelného následku, spočívajícího v usmrcení celkem tří osob. Další úvahy v tomto směru jsou však z důvodu zákazu reformace in peius tak jako tak bezpředmětné.

Zákonným a plně odůvodněným shledává odvolací soud i verdikt soudu prvního stupně, že uložení trestu odnětí svobody na doživotí vyžaduje účinná ochrana společnosti a že není naděje, že by obžalovaného bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad 15 až do 25 let.

V hledisku účinné ochrany společnosti je zdůrazněn především požadavek generální prevence. Uložení trestu odnětí svobody na doživotí bude na místě, když jiné prostředky, a zejména i nejcitelnější jiné tresty, nebudou s to účinně ochránit společnost před nejnebezpečnější kriminalitou, která velmi negativním a často nenahraditelným způsobem poškozuje základní společenské hodnoty. Může tomu tak být za předpokladu, jestliže nastane mimořádné ohrožení společnosti např. v důsledku hrozby spáchání některého z trestných činů uvedených v návěti § 29 odst. 3 tr. zák., který se bude častěji vyskytovat, nebo takové trestné činy budou

zaměřeny proti některým kategoriím osob, jež jsou jimi ohroženy, dojde k hlubokému znepokojení široké veřejnosti apod.

Předpokládá-li zákon závěr o tom, že není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad 15 do 25 let, jde o prevenci individuální, v níž se vyjadřuje subsidiarita trestu odnětí svobody na doživotí ve vztahu k onomu mírnějšímu typu výjimečného trestu. Znamená to tedy, že z hlediska osoby pachatele je nutno nejdříve zkoumat, zda k dosažení účelu trestu nepostačuje některá z mírnějších alternativ, totiž trest odnětí svobody do 15 let nebo výjimečný trest v podobě trestu odnětí svobody nad 15 do 25 let. Teprve po negativním závěru, že uvedené tresty, případně ani v kombinaci s příslušným ochranným opatřením v konkrétním případě nepostačují k dosažení účelu trestního zákona, lze za splnění ostatních podmínek přikročit k uložení trestu odnětí svobody na doživotí. Formulací této podmínky dává zákon jasně najevo, že nestačí nedostatek jistoty, že se pachatel napraví kratším trestem, ale naopak, vyžaduje se rozumná jistota vycházející ze současných znalostí o možnosti napravit pachatele trestem odnětí svobody časově omezeným nad 15 do 25 let. Tím se ovšem dostává výrazně do popředí ochranná funkce trestu odnětí svobody na doživotí spočívající v izolaci pachatele od společnosti, aby byla před ním chráněna, když ani dlouhodobý trest odnětí svobody do 25 let není schopen zajistit jeho převýchovu a nápravu.

V projednávané věci je evidentní, že útoky obžalovaného vyvolaly díky masivní mediální kampani hluboké znepokojení široké veřejnosti. Střelba proti náhodně vybraným lidem, bez zjevného motivu, v lese, se širokým akčním rádiem pachatele zapříčinila, že se lidé, a to v podstatě na území celé ČR, důvodně báli chodit do lesa ale i vůbec vycházet ven, aby se nestali potencionální obětí nepochopitelného, tzv. „lesního“ vraha. Mimořádné ohrožení společnosti konec konců vyplývá i z výpovědi obžalovaného před odvolacím soudem, kde se zmínil nejen o bezprostředním ohrožení života další osoby v lese, ale i o záměrech spáchat masovou vraždu ve vagonu pražského metra. Dopad na širokou veřejnost je patrný i z bohaté diskuze na jakémkoli internetovém portálu v souvislosti s příspěvky uveřejněnými k článkům týkajícím se osoby obžalovaného V [REDACTED] K [REDACTED].

Nemůže-li Vrchní soud v Praze, reprezentovaný senátem projednávajícím speciálně násilnou trestnou činnost, ustoupit na základě vlastní praktické zkušenosti a ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř., i na základě vlastního přesvědčení, od verdiktu, že se posuzovaný čin svojí společenskou nebezpečností dalekosáhle vymyká „běžným“ případům, které obvykle projednává, pak ve světle výše uvedeného je zřejmé, že v projednávané věci uložení výjimečného trestu na doživotí vyžaduje účinná ochrana společnosti právě z hlediska generální prevence. Způsobený následek nepochybně vyžaduje izolovat pachatele takového trestného činu, jehož chování i po jeho spáchání svědčí o značné otrlosti a bezcitnosti, ze společnosti natrvalo, zejm. jedná-li se o pachatele inteligentního, přičetného a plně trestně odpovědného.

Výchovné působení trestu na ostatní (jiné) členy společnosti, označované jako generální prevence, se má podle trestního zákona uskutečňovat prostřednictvím individuální prevence. Zabránil-li se trestem pachateli v další trestné činnosti, dává se tím nepochybně najevo i ostatním členům společnosti, jaké chování je nežádoucí,

proti čemu je namířen trestní zákon, a tak lze ovlivňovat jejich pozitivní hodnotovou orientaci. Trest musí působit na společenské okolí pachatele, protože i pachatel působí trestným činem na své společenské okolí. Spravedlivý a včas uložený trest je schopen působit na ostatní občany tak, aby varoval před pácháním trestných činů, přesvědčil o neodvratnosti trestu a o jeho negativních důsledcích, posiloval pocit právní jistoty a představy o autoritě právních norem. Na tomto místě je třeba ještě zdůraznit, že trestní zákon vychází z jednoty individuální a generální prevence, přičemž obě složky se vzájemně ovlivňují. Generální prevenci proto nelze ani z hlediska požadavku na účinnou ochranu společnosti zakotveného v ustanovení § 29 odst. 3 písm. b) tr. zák. posuzovat zcela izolovaně, neboť vhodné individuálně preventivní působení trestu, jeho spravedlivost, adekvátnost a neodvratnost podmiňuje i správnou funkci generálně preventivní, která zpětně rovněž pozitivně umocňuje prevenci individuální.

Stran problematiky individuální prevence znalec z odvětví psychologie ve svém posudku uzavřel, že vzhledem k osobnosti obžalovaného a také k překomenzační povaze jeho jednání, k jeho rigiditě a odporu vůči ovlivňování a anetické seberealizaci, odrážející se v naprostém nedostatku inhibičních mechanismů vůči agresi (empatii, soucitu, potřeby sounáležitosti, schopnosti emocionálních vazeb a zájmu o lidské okolí), je resocializace obžalovaného aktuálně prakticky vyloučená. Obžalovaný je aktuálně pro své okolí z forenzně psychologického hlediska vysoce společensky nebezpečný.

Na tomto stanovisku znalec psycholog setrval i po doplnění dokazování v průběhu odvolacího řízení. Připustil sice, že z obecného hlediska se prognóza resocializace může v průběhu času změnit a že se nejedná o trvalou konstantu, nicméně takováto případná změna je otázkou budoucnosti a závisí na výsledcích vhodné terapie a s ní úzce spjatého vývoje osobnosti pachatele v dalších letech.

Motivace obžalovaného spočívající v sebedestruktivním jednání doprovázeném potřebou se zviditelnit či uplatnit podle odvolacího soudu rovněž výrazně snižuje pravděpodobnost jeho nápravy a převýchovy. I když obžalovaný nebyl dosud soudně trestán, vyznačuje se jeho jednání a chování prvky dlouhodobé rezignace na řešení osobních problémů a mezilidských vztahů normální cestou, což výrazně zvyšuje nebezpečí jeho opakování. Osobnost obžalovaného je uzavřená, anomální, s rysy schizoidity, emoční oploštělosti, sebenejistoty, rigidity, pedanterie, nízké sebedůvěry, dráždivosti, podezíravosti, egocentričnosti a potlačované agresivity. Masivní hostilita vůči okolnímu světu doprovázela život obžalovaného v posledních letech a na způsobeném následku měla také svůj výrazný podíl.

Výše zmiňované skutečnosti, s přihlédnutím k postoji obžalovaného ke spáchané trestné činnosti, který nedoznal výrazného posunu ani před odvolacím soudem, beze sporu dokládají i naplnění druhé podmínky § 29 odst. 3 písm. b) tr. zák., a to že není naděje, že by obžalovaného bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad 15 až do 25 let.

Uložení výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí obžalovanému V [REDAKCE]
K [REDAKCE] soudem prvního stupně je proto zákonné a plně odůvodněné.

Zařazení obžalovaného do věznice se zvýšenou ostrahou je v posuzované věci obligatorní a bezezbytku odpovídá ustanovení § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. a § 39a odst. 3 tr. zák.

Jelikož vady nevykazují ani výroky o propadnutí věci a o náhradě škody, proti nimž obžalovaný V. K. v opravném prostředku ostatně ani nebrojil, Vrchní soud v Praze jeho odvolání jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl. Jen pro úplnost je třeba dodat, že v průběhu veřejného zasedání bylo podle § 206 odst. 4 tr. ř. rozhodnuto, že poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, ÚP Kladno, není oprávněná uplatňovat nárok na náhradu škody v tomto trestním řízení, neboť se s tímto nárokem připojila k trestnímu řízení opožděně.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný. Proti tomuto rozhodnutí však lze podat dovolání. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoli výroku, a to ve prospěch i neprospěch obžalovaného, obžalovaný pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká. Obžalovaný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR. Nutný obsah dovolání je vymezen v ustanovení § 265f tr.ř.

V Praze dne 27. června 2006

Předseda senátu :
JUDr. Martin Zelenka